

08 JUL 2009

MOTTATT

etter liste

Deres ref.:
Saksbehandler: BHA
Vår ref.: 08/569
Dato: 30.06.2009

Nasjonal retningslinje for behandling og rehabilitering ved hjerneslag

Helsedirektoratet sender med dette på høring et utkast til en nasjonal retningslinje for behandling i akutt fase, for sekundærforebygging og for rehabilitering ved hjerneslag. Retningslinjen omfatter voksne som rammes av hjerneinfarkt og hjerneblødning (intracerebral blødning), samt transitorisk iskemisk anfall (TIA).

Målet med retningslinjen er å bidra til en kunnskapsbasert og effektiv behandling med god kvalitet til alle pasienter i Norge, som rammes av hjerneslag eller TIA uavhengig av kjønn, alder og bosted.

Helsedirektoratet har nylig gitt ut en nasjonal retningslinje for individuell primærforebygging av hjerte- og karsykdommer inkludert slagsykdommer (IS-1550). Den retningslinjen som nå sendes på høring omhandler derfor kun sekundærforebygging.

Arbeidet med retningslinjen har pågått siden april 2007. Tre arbeidsgrupper ble opprettet for å bistå direktoratet i arbeidet. De har utarbeidet forslag til anbefalinger vedrørende behandling i akuttfasen, for sekundærforebygging og for rehabilitering. En redaksjonskomite bestående av lederne av de tre arbeidsgruppene, Rolf Salvesen, Halvor Næss, Dagfinn Thorsvik og leder av redaksjonskomiteen Bent Indredavik har sammenfattet og redigert forslagene fra de tre arbeidsgruppene sammen med direktoratet.

Retningslinjen bygger på den vitenskapelige dokumentasjonen som foreligger og som er publisert frem til 1.10.08, samt på konsensus basert på godt klinisk skjønn der dokumentasjonen er mangelfull. De søkestrategier som ble benyttet for å finne frem til aktuell litteratur er ikke vedlagt høringsutkastet, men vil bli presentert i et eget vedlegg i den endelige utgaven av retningslinjen.

Det vil bli utarbeidet en kortversjon av retningslinjen, og eget informasjonsmaterieell for pasienter og deres pårørende på bakgrunn av den endelige retningslinjen.

Helsedirektoratet ønsker høringsinstansenes innspill på retningslinjen generelt, om retningslinjen dekker alle aktuelle områder, og om anbefalingene har riktig detaljeringsnivå.

Helsedirektoratet • Divisjon spesialisthelsetjenester

Avd. sykehustjenester

Bjørg Halvorsen, tlf.: 24 16 33 23

Postboks 7000 St. Olavs plass, 0130 Oslo • Besøksadresse: Universitetsgata 2, Oslo • Tlf.: 810 20 050

Faks: 24 16 30 01 • Org. nr.: 983 544 622 • postmottak@helsedir.no • www.helsedirektoratet.no

I tillegg ønsker direktoratet høringsinstansenes innspill spesielt på ett eller flere av følgende områder:

1. Organisering av behandlingstilbudet.

Det gis anbefalinger om at alle sykehus som skal behandle slagpasienter i akuttfasen bør ha en slagenhet, samt anbefalinger om kvalitet og dimensjonering av slagenhetene. Kommentarer?

I retningslinjen er det en anbefaling om å etablere spesialiserte slagsentra i Norge, minst ett i hver helseregion. Kommer hensikten og oppgavene til slike spesialiserte sentra tydelig frem? Andre kommentarer?

Det er anbefalt en behandlingsskjede for slagpasienter der tidlig støttet utskrivning, økt fokus på rehabilitering mens pasient bor hjemme, en fast poliklinisk kontroll og et nært samarbeid/samhandling mellom spesialisthelsetjenesten og kommunehelsetjenesten står sentralt. Kommentarer til denne organisering ønskes.

2. Behandling i akuttfasen

Retningslinjen fokuserer på den risiko et TIA representerer, og anbefaler at pasienter med TIA utredes raskt av spesialist, og at sekundærprofylakse iverksettes omgående. Helsedirektoratet ber om kommentarer til anbefalingene som gjelder TIA pasienter.

3. Undersøkelser for diagnostikk og utredning

Det er i arbeidet med retningslinjen kommet frem ulike syn på hvorvidt man skal anbefale undersøkelser som ikke har behandlingmessige konsekvenser og dermed ingen direkte betydning for den behandling man velger å gi pasientene. Helsedirektoratet har valgt en restriktiv holdning til dette, og ønsker innspill fra høringsinstansene på det (se f.eks. pkt. 3.4, 3.7.2.2 og 4.2).

3. Sekundærforebygging

Det er i arbeidet med retningslinjen kommet frem ulike syn på hvilke anbefalinger som skal gis når det gjelder blodtrykkssenkende behandling (punkt 4.4) og lipidsenkende behandling (punkt 4.5) i sekundærprofylakse. Helsedirektoratet ber om synspunkter på disse områdene.

4. Rehabilitering ved hjerneslag

Innledningen i kap. 5 er relativt omfattende og inneholder en del informasjon som gjelder rehabilitering generelt og ikke spesifikt knyttet til rehabilitering ved hjerneslag. Er dette nyttig å ha med i retningslinjen eller er det unødvendig omfattende?

Det er i arbeidet med retningslinjen kommet frem ulike syn på hvilke anbefalinger som bør gis for bilkjøring etter hjerneslag og TIA. Førerkortforskriftene gir ikke detaljert informasjon når det gjelder dette. Helsedirektoratet ønsker kommentarer på de anbefalingene som gis vedrørende bilkjøring (se pkt. 5.5.3.4).

5. Kommunehelsetjenestens oppgaver

Retningslinjen legger opp til at kommunehelsetjenesten og fastlegen har hovedansvaret for langtidsoppfølging både når det gjelder sekundærprofylakse og

rehabilitering. Er kommunenes oppgaver overfor pasientgruppen godt nok beskrevet, og er anbefalingene tydelige nok?

6. Primærforebygging

Retningslinjen omfatter ikke primærforebygging av hjerneslag, men viser til andre retningslinjer som er utgitt av Helsedirektoratet, særlig Nasjonal retningslinje for individuell primærforebygging av hjerte- og karsykdommer. Har høringsinstansene synspunkter på om dette ivaretar anbefalinger for primærforebygging av hjerneslag på en god måte?

7. Implementering

Helsedirektoratet har en viktig oppgave å bidra til at denne retningslinjen blir gjort kjent og tatt i bruk i tjenestene, og ber om synspunkter fra høringsinstansene om hvilke områder i retningslinjen som vil være mest krevende å få implementert, og hvilke tiltak Helsedirektoratet bør iverksette for å bidra til en god implementering av retningslinjen.

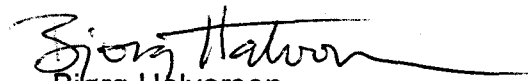
Utkast til retningslinje foreligger kun elektronisk på følgende nettside: www.helsedir.no/publikasjoner/horinger. Høringsinstansene oppfordres til å benytte Helsedirektoratets skjema for høringssvar som ligger elektronisk samme sted som utkastet til retningslinje.

Ev. spørsmål angående høringen kan rettes til Bjørg Halvorsen, tlf 24 16 33 23, eller e-post bha@helsedir.no.

Høringssvarene bes sendt på e-post til: bha@helsedir.no.
Høringsfrist er 15.10.2009.

Vennlig hilsen

Hans Petter Aarseth e.f.
divisjonsdirektør

Bjørg Halvorsen
seniorrådgiver

Dokumentet er godkjent elektronisk

Høringsinstanser:

Den norske legeforening
Norsk sykepleierforbund
Norsk fysioterapiforbund
Norsk ergoterapiforbund
Norsk logopedlag
Norsk psykologforening
Fellesorganisasjonen
Fagforbundet
Delta
Norges farmasøytiske forening
Kliniske ernæringsfysiologers forening
Norsk ambulansseforbund
Universitetet i Oslo
Universitetet i Bergen
NTNU i Trondheim
Universitetet i Tromsø
Universitetet i Stavanger
Universitetet i Agder
Alle landets høgskoler
Senter for telemedisin
NAFKAM
Nasjonalt kompetansesenter for akuttmedisin
Utdanningsdirektoratet
NAV
Helse Nord RHF
Helse Midt-Norge RHF
Helse Vest RHF
Helse Sør-Øst RHF
Landets helseforetak
HSH-REHAB
De spesielle helseinstitusjoner
Luftambulansetjenesten ANS
Senter for legevaktsmedisin (Bergen)
Senter for distriktsmedisin (Tromsø)
Landets kommuner
Fylkesmennene
Kommunenes sentralforbund
Statens helsetilsyn
Statens legemiddelverk
Nasjonalt folkehelseinstitutt
FFO
SAFO
Landsforeningen for slagrammede
Afasiforbundet i Norge
Norsk forening for slagrammede
Nasjonalforeningen for folkehelsen